

***SAUSZEMES TRANSPORTLĪDZEKĻU
ĪPAŠNIEKU CIVILTIESISKĀS ATBILDĪBAS
OBLIGĀTĀ APDROŠINĀŠANA***

2007.GADA REZULTĀTI

Rīga, 2008.g.

OCTA apdrošināšanas nozares darbības rādītāji 2007.gadā

Šis pārskats sastādīts, par pamatu ņemot OCTA apdrošināšanas nozares pamatrādītājus 2007.gada 12 mēnešos, sniedzot informāciju par izmaiņām, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu.

Pārskats tiek sastādīts saskaņā ar Biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs” (turpmāk – LTAB) Informācijas sistēmā esošajiem datiem uz 2008.gada 13.februāri.

Ceļu satiksmes negadījumi

Svarīgs OCTA apdrošināšanas darbības rādītājus ietekmējošs faktors ir ceļu satiksmē notikušie ceļu satiksmes negadījumi. No visiem 2007.gadā apdrošināšanas sabiedrībās reģistrētajiem ceļu satiksmes negadījumiem **25 310** reģistrēti, noformējot Saskaņoto paziņojumu.

Izvērtējot apdrošināšanas sabiedrībās iesniegtās prasības zaudējumu atlīdzībai, redzams, ka vidēji **55,36%** gadījumu tie ir ceļu satiksmes negadījumi, kas pieteikti, pamatojoties uz Saskaņotajiem paziņojumiem (skat. 1.tabulu), turklāt šim skaitlim ir pieaugoša tendence.

1.tabula

2007. gadā apdrošināšanas sabiedrībās reģistrēto ceļu satiksmes negadījumu skaits

Mēnesis	Apdrošināšanas gadījumu skaits ¹	Ar SP reģistrēto CSNg skaits ²	SP īpatsvars kopējā apdrošināšanas gadījumu skaita ³
Janvāris	3 839	2 074	54,02%
Februāris	3 937	2 078	52,78%
Marts	3 446	1 966	57,05%
Aprīlis	3 319	1 828	55,08%
Maijs	3 900	2 170	55,64%
Jūnijs	3 911	2 125	54,33%
Jūlijs	4 090	2 207	53,96%
Augusts	4 247	2 262	53,26%
Septembris	3 960	2 179	55,03%
Oktobris	4 080	2 265	55,51%
Novembris	3 758	2 282	60,72%
Decembris	3 230	1 874	58,02%
Kopā	45 717	25 310	55,36%

¹ Ceļu satiksmes negadījumu skaits, kuri reģistrēti apdrošināšanas sabiedrībās un par kuriem ir iesniegti zaudējumu pieteikumi apdrošināšanas sabiedrībās

² Ar saskaņoto paziņojumu reģistrēts ceļu satiksmes negadījumu skaits no kopējā apdrošināšanas sabiedrībās reģistrēto ceļu satiksmes negadījumu skaita

³ Ar saskaņoto paziņojumu reģistrēto ceļu satiksmes negadījumu īpatsvars no kopējā apdrošināšanas sabiedrībās reģistrēto apdrošināšanas gadījumu skaita

Jāatzīmē, ka Ceļu policijā reģistrēto ceļu satiksmes negadījumu skaits, salīdzinot ar 2006.gada datiem, pēc provizoriskajiem datiem ir **palielinājies** par **13,7%**. Pamatojoties uz iepriekšējo periodu datiem, var secināt, ka tikai sākot no iepriekšējā perioda, šim rādītājam tika novērota tendence palielināties.

Uz Saskaņoto paziņojumu pamata reģistrēto ceļu satiksmes negadījumu skaits apdrošināšanas sabiedrībās ir pieaudzis **1,2 reizes** (25 310 - salīdzinot ar 21 370 2006.gadā). Tas skaidrojams ar kārtību, ka pēc notikuša ceļu satiksmes negadījuma gadījumos, ja nav cietušo personu un bojāti tikai 2 transportlīdzekļi, pie kam tiem nav radušies tādi bojājumi, kuru dēļ tie nevar vai tiem aizliegts braukt, likumdošana paredz iespēju savstarpēji vienojoties par visiem

būtiskiem ceļu satiksmes negadījuma apstākļiem, aizpildīt Saskaņoto paziņojumu, kurš ir jāiesniedz apdrošināšanas sabiedrībā. Pieaugot autovadītāju informētībai par Saskaņoto paziņojumu pielietojamību, tie aizvien vairāk tiek izmantoti ceļu satiksmes negadījumu noformēšanā.

Saskaņā ar LTAB Informācijas sistēmas datiem no 2007.gadā apdrošināšanas sabiedrībās reģistrētajiem 45 717 apdrošināšanas gadījumiem 43 579 apdrošināšanas gadījumi ir reģistrēti Latvijā (t.sk. 25 706 ir reģistrēti Rīgā, kas sastāda 59,0% no reģistrētajiem Latvijā), savukārt ārvalstīs reģistrēti 2 138 apdrošināšanas gadījumi, kas sastāda 4,7% no visiem reģistrētajiem gadījumiem. Valstis, kurās reģistrēts vislielākais apdrošināšanas gadījumu skaits ir Vācija, Polija, Lietuva un Igaunija, attiecīgi gadījumu skaits 454, 380, 365 un 134.

Apdrošināšanas atlīdzību izmaksas

Apdrošināšanas atlīdzības ir rādītājs, kas saistīts un ir atkarīgs no ceļu satiksmē notikušajiem ceļu satiksmes negadījumiem. 2007.gadā ir tikuši pieņemti **49 284** lēmumi par apdrošināšanas atlīdzības izmaksām par kopējo summu **Ls 30 527 396,89**.

Vidējās atlīdzības izmaksas lielums par apdrošināšanas gadījumu 2006.gadā sastādīja 501,02 Ls. Attiecīgi 2007.gadā vidējās izmaksas lielums ir **625,02** Ls, kas ir par **25%** vairāk.

Vislielākais lēmumu skaits tika pieņemts par transportlīdzekļu bojājumu un bojāejas zaudējumu atlīdzināšanu, kas kopā sastādīja 92,22% no kopējās atlīdzību summas (skat.2.tabulu).

2.tabula

Pārskats par apdrošināšanas sabiedrību un Garantijas fonda apdrošināšanas atlīdzību sadalījumu pa zaudējumu veidiem

Zaudējumu veids	Atlīdzību summa (Ls)	Īpatsvars, %	Lēmumu skaits	Īpatsvars, %	Vidēja atlīdzība lēmumā (Ls)
Pārejoša darbnespēja personai	152 889,00	0,50	149	0,30	1 026,10
Ārstēšanās izmaksas	759 395,62	2,49	1 160	2,35	654,65
Rehabilitācijas izdevumi	5 151,78	0,02	16	0,03	321,99
Pensijas invalīdiem	5 025,05	0,02	24	0,05	209,38
Pensijas apgādājamiem	58 735,51	0,19	144	0,29	407,89
Atlīdzība darba devējam par cietušās personas pārejošu darba nespēju	1 825,61	0,01	13	0,03	140,43
Apbedīšanas izdevumi	55 003,12	0,18	72	0,15	763,93
Nemateriālie zaudējumi sakarā ar apgādnieka, apgādājamā vai laulātā nāvi	4 338,86	0,01	39	0,08	111,25
Nemateriālie zaudējumi sakarā ar cietušās personas fizisku traumu	133 021,54	0,44	168	0,34	791,79
Nemateriālie zaudējumi sakarā ar cietušās personas sakropļojumu, invaliditāti	2 262,50	0,01	19	0,04	119,08
Transportlīdzekļa bojājumi	23 788 826,37	77,93	42 112	85,45	564,89
Transportlīdzekļa bojāeja	4 363 568,12	14,29	3 053	6,20	1 429,27
Mantas bojājumi, bojāeja	423 623,58	1,39	666	1,35	636,07
Ceļa, ceļa būvju, ēku bojājumi, bojāeja	330 467,15	1,08	398	0,81	830,32
Kaitējums videi	23 573,17	0,08	9	0,02	2 619,24
Atlīdzība Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūrai (VOAVA) un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai (VSAA)	419 689,91	1,38	1 242	2,52	337,91
Kopā	30 527 396,89	100,00	49 284	100,00	619,42

Saskaņā ar LTAB Informācijas sistēmas datiem, 2007.gadā ir tikuši pieņemti **1 082** lēmumi atlīdzību izmaksām no Garantijas fonda par kopējo summu **Ls 661 928,43**, vidējās izmaksas lielums par apdrošināšanas gadījumu sastādīja Ls 622,70.

2007.gadā apdrošināšanas sabiedrībās tikuši iesniegti kopā, ņemot vērā arī iepriekšējos gados notikušos ceļu satiksmes negadījumus, 60 168 zaudējumu pieteikumi, kas ir par 9 850 jeb 19,6% vairāk nekā 2006.gadā.

Saistībā ar šī gada un iepriekšējo gadu zaudējumu pieteikumiem 2007.gadā pieņemti 49 284 lēmumi, par kopējo summu Ls 30 527 396,89, kas ir par Ls 11 763 002,67 jeb **62,7%** vairāk nekā 2006.gadā. 46 990 lēmumi ir pieņemti par Latvijā notikušajiem ceļu satiksmes negadījumiem par kopējo atlīdzību summu Ls 26 033 565,56, t.sk. par negadījumiem, kas notikuši Rīgā - pieņemti 27 497 lēmumi par summu Ls 14 637 596,29. Savukārt, **2 294** lēmumi ir pieņemti par ārvalstīs notikušajiem ceļu satiksmes negadījumiem par kopējo atlīdzību summu Ls 4 493 831,33, kas sastāda **14,7%** no kopējās atlīdzību summas un vidējās atlīdzības lielums par gadījumu – Ls 1 974,44 (salīdzinot tikai Latvijā notikušos ceļu satiksmes negadījumus – vidējās atlīdzības lielums sastāda Ls 559,07).

OCTA apdrošināšanas nozares peļņas vai zaudējuma aprēķina tehniskais rezultāts

OCTA apdrošināšanas nozares darbību kopumā var raksturot ar visu apdrošināšanas sabiedrību peļņas vai zaudējuma aprēķina tehniskā rezultāta kopsavilkumu, kas 2007. gadā nozarei kopumā ir bijis negatīvs.

2007.gadā apdrošināšanas sabiedrībām piekritušo atlīdzību prasību neto summa sastādīja **Ls 31 723 241** kas ir par Ls 10 300 580 jeb **48,1%** vairāk nekā 2006.gadā.

Salīdzinot 2007.gada rādītājus ar 2006.gadu var secināt, ka nopelnīto prēmiju palielinājums, kas sastāda **45,1%**, ir tikpat straujš, kā piekritušo prasību apmēra palielinājums.

Aplūkojot apdrošināšanas sabiedrību peļņas vai zaudējuma aprēķina tehniskā rezultāta kopsavilkumu, no aprēķina var izdalīt dažas atsevišķas ieņēmumu un izdevumu pozīcijas, kas raksturo apdrošināšanas sabiedrību un nozares darbību kopumā (sk.3.tabulu).

3.tabula

OCTA apdrošināšanas nozares peļņas vai zaudējuma aprēķina tehniskais rezultāts, salīdzinot 2006. un 2007.gadu

Rādītājs	2006.gads	2007.gads
Nopelnītās prēmijas, Ls	24 841 053	36 035 631
Piekritušās atlīdzību prasības neto, Ls	21 422 661	31 723 241
t.sk. atlīdzību noregulēšanas izdevumi, Ls	934 577	1 717 933
Neto darbības izdevumi, Ls	8 399 600	11 915 730
Citi tehniskie izdevumi neto, Ls	421 036	64 997
Tehniskais rezultāts	-4 273 535	-5 598 151

3.tabulā nav attēlotas visas peļņas vai zaudējuma aprēķina tehniskā rezultāta noteikšanas pozīcijas, tikai salīdzināta nopelnīto prēmiju ienākumu daļa ar apdrošināšanas sabiedrību izdevumiem sakarā ar piekritušo apdrošināšanas atlīdzību izmaksām un apdrošināšanas sabiedrību darbības nodrošināšanai nepieciešamajiem izdevumiem.

4.tabula

2007.gada OCTA apdrošināšanas nozares peļņas vai zaudējuma aprēķina kopsavilkuma rādītāji

Rādītāji	
Zaudējumu rādītājs*, %	88,0
Izdevumu rādītājs*, %	33,2
Kombinētais rādītājs, %	121,2
*Zaudējumu rādītāju raksturo piekritušo atlīdzību prasību un nopelnīto prēmiju attiecība, savukārt izdevumu rādītājā tiek ietverta izdevumu un nopelnīto prēmiju attiecība. Kombinētais rādītājs ir zaudējumu un izdevumu rādītāju summa.	

Apdrošināšanas sabiedrības OCTA obligātos atskaitījumus atskaita no apdrošināšanas prēmijām normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. 2007.gadā šie atskaitījumi kopā sastādīja Ls 2 673 192, tai skaitā ceļu satiksmes negadījumu novēršanas un profilakses fondā Ls 1 139 590. Tā kā no 2004.gada 1.maija ievērojami palielinājušies apdrošināšanas sabiedrību atbildības limiti, obligāta prasība ir parakstīto risku pārapsdrošināšana, kur izdevumi 2006.gadā sastādīja 15,7% no visu apdrošināšanas prēmiju summas, bet 2007.gada 12 mēnešos jau 21,4%.

Reģistrētie transportlīdzekļi

OCTA apdrošināšanas jomu Latvijas Republikā veido transportlīdzekļi, kas piedalās ceļu satiksmē. Kopā Latvijā uz 2007. gada 31. decembri pēc CSDD, VTUA un TTP datiem ir reģistrēti **1 307 316** transportlīdzekļi. Salīdzinot ar reģistrēto transportlīdzekļu skaitu uz 2006.gada 31.decembri, to skaits pieaudzis par **9,3%**. No visiem reģistrētajiem transportlīdzekļiem ikgadējo tehnisko apskati ir izgājuši tikai **53,7%** jeb **702 084** transportlīdzekļi (skat. 5.tabulu).

Pēc LTAB datiem uz 2007. gada 31.decembri apdrošināta ir **694 430** Latvijā reģistrēto transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskā atbildība, kas sastāda 98,9 % no tehniskā kārtībā esošiem, kas nozīmē, ka tāpat daļa no tehniskā kārtībā esošiem transportlīdzekļiem nav apdrošināta.

Vērtējot apdrošināšanas atlīdzības no Garantijas fonda, kurās pieņemti lēmumi zaudējumu atlīdzībai saistībā ar neapdrošināto transportlīdzekļu izraisītajiem ceļu satiksmes negadījumiem un salīdzinot tās ar kopējo apdrošināšanas atlīdzību skaitu, kā arī salīdzinot transportlīdzekļu skaitu, kuru īpašnieki savu civiltiesisko atbildību ir apdrošinājuši un tehniskā kārtībā esošo transportlīdzekļu skaitu, var izdarīt secinājumus, ka no visiem reģistrētajiem transportlīdzekļiem ceļu satiksmē Latvijā uz 2007. gada 31.decembri aktīvi piedalās aptuveni 685 000 – 715 000 transportlīdzekļi, no kuriem, ievērojot augstāk teikto, aptuveni 700 000 gadījumos īpašnieku civiltiesiskā atbildība ir apdrošināta.

5.tabula

Reģistrēto transportlīdzekļu skaits, kuri ir apdrošināti un ir izgājuši tehnisko apskati

Transportlīdzeklis	Reģistrēti skaits	Tehnisko apskašu dati		Apdrošināšanas dati		
		tehniskā kārtībā (TK)	% no reģist.	apdrošināti	% no reģist.	% no TK
Vieglie a/m	904 869	539 017	59,6	540 471	59,7	100,3
Kravas a/m	129 614	64 467	49,7	66 038	50,9	102,4
Autobusi	10 624	4 716	44,4	5 131	48,3	108,8
Automobiļu piekabes	78 241	34 622	44,3	38 584	49,3	111,4
Motocikli	45 408	7 454	16,4	1 822	4,0	24,4
Traktori, pašgājēji	100 185	38 017	37,9	30 139	30,1	79,3
Traktoru piekabes	37 706	13 122	34,8	11 583	30,7	88,3
Tramvaji, trolejbusi	669	669	100,0	662	99,0	99,0
Kopā:	1 307 316	702 084	53,7	694 430	53,1	98,9

Sūdzību izskatīšana

Balstoties uz LTAB apkopotajiem datiem par saņemtajām sūdzībām sakarā ar apdrošināšanas sabiedrību pieņemtajiem lēmumiem atlīdzību izmaksu lietās, 2007.gadā par apdrošināšanas sabiedrību pieņemtajiem lēmumiem un rīcības atbilstību OCTA Likumam kopā saņemtas **217** sūdzības.

Analizējot sūdzības pēc būtības:

- **60** gadījumos atzīts, ka apdrošināšanas sabiedrības lēmums ir pamatots;
- **54** gadījumos atzīts, ka apdrošināšanas sabiedrības lēmums ir nepamatots;
- **103** gadījumos sūdzības iesniedzējiem sniegtas rakstiskas atbildes.

Vērtējot sūdzību skaitu pa gadiem (sk.6.tabulu) ir redzams, ka sūdzību īpatsvars, kuras izskatot atzīts, ka apdrošināšanas sabiedrības lēmums ir nepamatots, ir bijis robežās no **0,1%** līdz **0,2%** no visiem apdrošināšanas gadījumiem. Tas ir salīdzinoši neliels skaits, kas liecina, ka vairumā gadījumu cietušajam nav pamata būt neapmierinātam ar apdrošināšanas sabiedrības pieņemto lēmumu.

Galvenie sūdzību iemesli:

- 1) atteikums apdrošināšanas atlīdzību izmaksai;
- 2) cietušais nav apmierināts ar novērtētā zaudējuma apmēru;
- 3) cietušais pats atzīts par daļēji līdzatbildīgu zaudējumu nodarīšanā;
- 4) cietušais ilgstoši nav saņēmis apdrošināšanas atlīdzību.

6.tabulā ir atspoguļots sūdzību iemeslu īpatsvars kopējā apdrošināšanas gadījumu skaitā.

6.tabula

Pārskats par saņemtajām un izskatītajām sūdzībām

Gads	Apdrošināšanas gadījumi*	Sūdzības, kopā	% no apdr. gadīj.	t.sk. sūdzības par apdrošināš. sabiedrības lēmumu	% no apdr. gadīj.	no tām apdrošināšanas sabiedrības lēmums atzīts par nepamatotu	% no apdr. gadīj.	no tām apdrošināšanas sabiedrības lēmums atzīts par pamatotu	% no apdr. gadīj.
2005	29 633	187	0,63	106	0,36	56	0,19	50	0,17
2006	37 139	186	0,50	88	0,24	33	0,09	55	0,15
2007	48 202	217	0,45	114	0,24	54	0,11	60	0,12
Kopā**	221 784	1 643	0,74	928	0,42	454	0,20	474	0,21

*apdrošināšanas gadījumu skaits, saistībā ar kuriem apdrošināšanas sabiedrībās ir pieņemti lēmumi par zaudējumu atlīdzību

** kopējā summa kopš 1999.gada

Secinājumi un sagaidāmās tendences

1. Pieaugot autovadītāju informētībai par Saskaņoto paziņojumu pielietojamību, tie arī turpmāk aizvien vairāk tiks izmantoti ceļu satiksmes negadījumu noformēšanā. Salīdzinot ar 2006.gadu uz Saskaņoto paziņojumu pamata reģistrēto ceļu satiksmes negadījumu skaits ir pieaudzis **1,2 reizes**;
2. izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību apmērs ir turpinājis pieaugt tikpat strauji kā nopelnītās apdrošināšanas prēmijas. Salīdzinot 2007.gada rādītājus ar 2006.gadu ir redzams, ka nopelnīto prēmiju apjoms ir palielinājies par **45,1%**, bet piekritušo prasību apmērs – par **48,1%**;
3. paredzams, ka aizvien lielāku ietekmi uz kopējo atlīdzību pieaugumu var izraisīt atlīdzības par transportlīdzekļu bojājumiem un bojāeju, jo 2007.gadā to īpatsvars sastādīja **92,22%**. Salīdzinot ar 2006.gadu, šīs atlīdzības pieauga par **64,4%**, un to var izskaidrot ar vispārējo inflāciju valstī un jauno transportlīdzekļu īpatsvara pieaugumu ceļu satiksmē, kā ar to, ka ir strauji sadārdzinājušās transportlīdzekļu remontu izmaksas;
4. turpinās pieaugt atlīdzību izmaksas saistībā ar cietušo personu materiālajiem un nemateriālajiem zaudējumiem, jo salīdzinājumā ar 2006.gadu var secināt, ka vislielākais pieaugums ir atlīdzībām par nemateriālajiem zaudējumiem sakarā ar cietušās personas fizisku traumu, kas pieauga gandrīz 9 reizēs, un par **85,2%** palielinājās atlīdzību summas par cietušās personas ārstēšanu. To var izskaidrot ar medicīnas pakalpojumu izcenojumu pieaugumu;
5. iespējama aizvien straujāka zaudējumu pieauguma tendence saistībā ar ārvalstīs notikušajiem ceļu satiksmes negadījumiem, jo statistikas dati liecina, ka 2007.gadā ir tikuši pieņemti **2 294** lēmumi par ārvalstīs notikušajiem ceļu satiksmes negadījumiem, kuros atlīdzību summa sastādīja **14,7%** no kopējās atlīdzību summas, lai gan ārvalstīs ir reģistrēti tikai **4,7%** no visiem apdrošināšanas gadījumiem. Vidējā izmaksu lēmuma lielums par ārvalstīs notikušajiem ceļu satiksmes negadījumiem ir **3,5 reizes** lielāks nekā par Latvijā notikušajiem ceļu satiksmes negadījumiem;
6. paredzams, ka apdrošinātāji arī turpmāk būs spiesti rezervēt ievērojamas summas iepriekš jau minēto zaudējumu atlīdzināšanai (piemēram, personai nodarītie materiālie un nemateriālie zaudējumi, kas radušies, nodrošinot cietušā ārstēšanu, rehabilitāciju, transportlīdzekļu remonta izmaksu sadārdzināšanās, kā arī inflācijas ietekmes dēļ radītos izmaksu paaugstināšanos u.c.), kā dēļ OCTA tehniskais rezultāts būs negatīvs;
7. 2007.gadā ik dienu par ceļu satiksmes negadījumiem ir tikuši pieņemti atlīdzību lēmumi par vidējo summu Ls **83 637**, **paredzams, ka šai summai būs tendence pieaugt**;
8. atlīdzību izmaksu pieaugums var ietekmēt apdrošināšanas polišu cenu kāpuma saglabāšanos, kas var ievērojami pārsniegt inflācijas lielumu, lai apdrošinātāji spētu iegūt līdzekļus zaudējumu kompensēšanai;
9. var prognozēt, ka saglabāsies arī apdrošināšanas gadījumu skaita pieaugums, jo gadu no gada pieaug arī pirmoreiz reģistrēto jauno transportlīdzekļu skaits;
10. turpināsies prēmiju diferencēšana starp apzinīgajiem un neapzinīgajiem autovadītājiem, kā arī pēc administratīvā iedalījuma pazīmēm, jo gandrīz **60%** no visiem Latvijā notikušajiem apdrošināšanas gadījumiem ir notikuši Rīgā;
11. analizējot Latvijas apdrošināšanas tirgu, kur patreiz **darbojas 9 licencētas apdrošināšanas sabiedrības**, var secināt, ka trīs lielākās apdrošināšanas sabiedrības aizņem **60%** no visa apdrošināšanas tirgus, savukārt, piecas lielākās – **84%**;
12. sagaidāma jaunu apdrošināšanas sabiedrību ienākšana OCTA tirgū.